

Beleidsplan sociale veiligheid

2022

Inhoud

Visie en missie	3
Een katholieke school	3
De Vreedzame school als preventiekader	4
Pesten	4
Aanpak van pesten en sociale onveiligheid	5
Hoe weten we dat leerlingen zich veilig voelen?	5
Het voorkomen van pesten en sociale onveiligheid	6
Uitdragen van een positieve, sociale en morele norm	6
De groep en het IKC: een gemeenschap	6
Een basishouding: basisafspraken in het IKC	7
Van basishouding naar groepsregels en omgangsafspraken	8
Aanleren en handhaven van gedragsregels	9
Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen	10
Toezicht bij ons op het IKC	10
Leerlingenraad	11
Extra ondersteuning bij sociale onveiligheid	11
Extra Vreedzaam	11
G.I.T.	12
Ingrijpen bij plagen	12
Digitaal pesten	13
Schorsen en verwijdering	14
Antipest coördinator en vertrouwenspersoon	14
Bijlagen	16
Anti Pest Protocol	16
Protocol ongewenst gedrag	23
Stappenplan voor de leerkracht bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen	26

Visie en missie

Spelen, ontdekken en leren in ons kindcentrum

Onze missie

is goed onderwijs. In het kindcentrum ontvangen wij kinderen in een veilige en gezonde omgeving.

Wij willen werken aan een aanbod in ons onderwijs zodat we boven het landelijk gemiddelde uitkomen, hierbij is 'de basis op orde' de ondergrens. We willen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling, opvoeding en verzorging van kinderen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen, waarbij zij hun schoolcarrière in het laatste schooljaar afronden met een

voldoende eindtoets, die voldoet aan de inspectienorm.

Onze ambitie

Onze ambitie is iedere leerling laten we betrokken en gelukkig zijn in zijn ontwikkeling. Onze leerlingen bieden we de mogelijkheid om hun talenten optimaal te ontwikkelen en ze te vormen tot burgers die een rol spelen in de samenleving.

Onze visie:

In ons kindcentrum bieden wij een veilige omgeving waarin onze kinderen kunnen spelen, ontdekken en leren.

We leren de kinderen vaardigheden die ze in de toekomst nodig hebben om zich te ontwikkelen tot een verantwoordelijk, gelukkig mens.

In ons onderwijs hebben we aandacht voor de katholieke identiteit meegroeïend naar de wereld van morgen.

Op school leren leerlingen en werken leraren. Het zou mooi zijn als school ook voor leraren een leerplek is. Leraren moeten zich immers blijven ontwikkelen. Een werkomgeving gericht op leren, is een van de succesfactoren daarvoor. Leraren op de Wingerd krijgen ruimte om bij elkaar te kijken en van elkaar te leren. Tijdens studiebijeenkomsten spelen "met elkaar in gesprek gaan" en "van elkaar leren" een belangrijke rol. Daarnaast elkaar inspireren zodat de motivatie om te ontwikkelen wordt geprikkeld.

Een katholieke school

De Wingerd is een Katholieke basisschool. Wij gaan uit van het Katholieke geloofsgoed. Het zegt veel over de manier waarop we met elkaar omgaan. Wij hebben een open karakter waarbij kinderen van elke geloofsovertuiging welkom zijn en waarbij we rekening houden met de gebruiken en tradities van die religie.

De methode Trefwoord gebruiken wij als uitgangspunt om op een gestructureerde wijze stil te staan bij de christelijke tradities. Dat betekent dat we regelmatig aandacht besteden aan normen en waarden van het geloof en daarbij rekening houden bij verschillen in de geloofsbeleving en overtuiging.

De Vreedzame school als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School.

De Vreedzame School biedt met haar programma voor peuters, basisschool en wijk de elementen om in een IKC een krachtig opvoedklimaat te realiseren, dat leidt tot een mooie aansluiting tussen opvang en school. Een lijn voor sociale competenties en democratisch burgerschap door het hele IKC is het resultaat.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen binnen ons IKC niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Ons IKC dient ook een IKC te zijn waar alle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- Verschil in macht tussen Pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B

ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op ons IKC een sterk tegenwicht: de klas en het IKC moet een positieve sociale gemeenschap zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een IKC zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een IKC met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Eén met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen.

Hoe weten we dat leerlingen zich veilig voelen?

We houden de leerlingen het hele jaar door goed in de gaten. Specifiek volgen we de sociaal emotionele ontwikkeling door:

Observatiemodel voor de sociaal-emotionele ontwikkeling: In oktober vullen alle leerlingen van groep 5 t/m 8 een vragenlijst van Welbie in. De leerkrachten van groep 3-4 vullen de leerkrachtvragenlijst van ZIEN in. Dit laat ons zien hoeveel plezier de leerling heeft in het leren. We lezen er ook uit af of het kind trots is op zichzelf. Of hoe het kind zich voelt in de groep. Het kan een signaal zijn voor een verminderd welbevinden. Welbevinden is een indicator van de veiligheidsbeleving. De leerkrachten van groep 1/2 gebruiken de methode Leerlijnen om de sociaal-emotionele ontwikkeling te volgen. In de peuterspeelgroep wordt geobserveerd om de sociaal-emotionele ontwikkeling te volgen.

Oudergesprekken september: Vanaf groep 1 heeft de leerkracht een oudergesprek over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling.

Groepsbesprekingen: De ondersteuningscoördinator faciliteert vijf keer per jaar een moment voor een monitorgesprek met de leerkrachten. Hierin kijkt de ondersteuningscoördinator met de leerkracht mee. Doel is om te kijken of alle leerlingen de juiste hulp krijgen.

Het voorkomen van pesten en sociale onveiligheid

Het programma van De Vreedzame School is het fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We besteden wekelijks aandacht aan verschillende belangrijke elementen die een positieve sfeer creëren binnen het IKC. Deze elementen zullen we in dit document verder toelichten.

Uitdragen van een positieve, sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'Wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen.

Dit doen we onder andere door:

- De basishouding begin van het jaar in alle groepen bespreken en ophangen in de school;
- De omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School zichtbaar hangen in de school;
- Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- Aanwezigheid van de leerkrachten bij de ingang van het IKC of lokaal om de leerlingen 's morgens te begroeten, hen aan te spreken op gedrag, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De groep en het IKC: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die het IKC en de groep vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de groep of het IKC minder leuk zal zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de groep zijn en die met elkaar verdelen, of als groep presentaties voor andere groepen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle groepen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School en het thema uit Leskracht).

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op het IKC. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met het IKC als geheel als zij het IKC als een gemeenschap ervaren.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht of begeleider. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten en begeleiders dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het ertoe doet, dat de leerkracht en begeleider het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de groep een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de groep. Bij ons in het IKC krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. Daarom hebben verschillende groepen een IKC-taak. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met de leerlingenraad, groepsvergaderingen waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hen aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze ‘verdedigers’ kunnen zijn.

Opstokers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hiertoe te komen is het geven van ‘opstokers’, of complimenten.

Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een ‘opsteker’.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het ertoe doet dat ze er zijn.

Een basishouding: basisafspraken in het IKC

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de groep en in het IKC zijn dus van belang. Bij ons op het IKC hebben we een **basishouding**: een set **basisafspraken** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die afspraken komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van het IKC. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- Op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- Conflicten constructief kunnen oplossen;
- Zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- Openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

1. We horen bij elkaar
2. We lossen conflicten zelf op
3. We hebben oor voor elkaar
4. We hebben hart voor elkaar
5. We dragen allemaal een steentje bij
6. We zijn allemaal anders.

Onze basishouding luidt:

Van basishouding naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de basishouding aan alle kinderen in de klas. Daarnaast delen wij de basishouding in 'Ontwikkeling op De Wingerd' aan ouders. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op ons IKC!'.

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, worden in de klas activiteiten en gesprekken gedaan. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie binnen het hele IKC versterkt het besef dat deze regels 'van ons allemaal' zijn.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op ons IKC!'. Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de **basisregels**, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke groep met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de groep prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de basishouding op IKC-niveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de basishouding. 'De basishouding geldt voor het hele IKC en dit zijn de regels van de groep!'. Om die reden zijn de basishoudingregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens wordt in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo willen we het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets van het **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- Modelgedrag vertonen;
- Leerlingen herinneren aan de regel;
- Leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- Met de leerlingen meelopen;
- Leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- Alle leerkrachten in de groepen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- Alle volwassenen in het IKC helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op het IKC af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van

bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kan tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op het IKC

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen het IKC. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een dag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein en de tijdstippen vlak voor of vlak

na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij ingaan van de school)
- schoolplein (pauzes en buiten spelen)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de aula
- de toiletten
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.
- de aula

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht. Met de leerlingenraad is hier ook een poster van gemaakt.

Leerlingenraad

Op ons IKC hebben we een leerlingenraad. Deze raad bestaat uit twee leerlingen per klas van groep 3 t/m 8. Deze leerlingen praten mee over zaken die het hele IKC aangaan. De leerlingenraad komt drie keer per jaar bijeen. Zij brengen advies uit naar de leerkrachten en de directie. De zaken worden eerst in een groepsvergadering in de klas besproken en daarna wordt dit door de leerlingen teruggekoppeld naar de leerlingenraad. De leerkrachten van de onderbouw koppelen zelf terug naar de leerlingenraad.

Extra ondersteuning bij sociale onveiligheid

Binnen onze school is een gedragsspecialist aanwezig die samen met de ondersteuningscoördinator de sociale veiligheid monitort. Het monitoren gebeurt via Welbie, Zien, observaties en gesprekken met de leerkrachten. Wanneer een kind zich sociaal onveilig voelt, kan het kind via Extra Vreedzaam lessen of G.I.T. extra ondersteuning krijgen.

Extra Vreedzaam

De gedragsspecialist is in het bezit van een eigen gemaakte lessenserie, waarin de doelen van De Vreedzame School worden herhaald. De lessen van Extra Vreedzaam worden gegeven in een groepje van maximaal tien leerlingen en duren gemiddeld 45 minuten. Door de kleine setting, komen kinderen meer aan het woord en kunnen ze het geleerde makkelijker toepassen in een werkvorm. De lessen Extra Vreedzaam zijn opgedeeld in lessen voor de onderbouw en lessen voor de bovenbouw. Aan het

LEERLINGGEDRAG OP DE WINGERD	
	Aula / kleuterhal Je praat met een zachte stem. Je richt je op je werk of spel.
	Kapstok / gang Je zorgt dat jassen / tassen altijd aan een haakje hangen. Jas / Tas / Klas (JTK).
	Bij een viering / voorstelling Je zit, kijkt en geniet!
	Laptop / iPad Na gebruik sluit je goed af en zet je het netjes terug. Je gebruikt het apparaat waarvoor het is bedoeld.
	Toilet Je trekt door, wast je handen en laat netjes achter. Tijdens het zelfstandig werken en spel mag je wel naar de wc.
	Gym / kleedkamer / speelzaal Je ruimt je kleding netjes op. In de kleedkamer wacht je rustig tot je aan de beurt bent.

einde van de lessenserie ontvangt ieder kind een certificaat.

G.I.T.

Wanneer een kind meer gebaat is bij een één op één aanpak, is er G.I.T. (Gedrag Interventie Team) ontwikkeld. Het kind gaat samen met de gedragsspecialist in gesprek en er worden doelen gesteld. Afhankelijk van het doel, wordt de juiste werkvorm gekozen om het doel te behalen. Wanneer het doel of de doelen zijn behaald, worden de G.I.T. gesprekken geëvalueerd en afgerond. Wanneer de gedragsspecialist niet tot het behalen van de doelen komt, zal de gedragsspecialist, samen met de leerkracht en de ondersteuningscoördinator, ouders adviseren externe hulpverlening te zoeken.

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond het IKC. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan gemakkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag.

Ingrijpen bij pesten: De Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name leerlingen die goed in de groep liggen, kunnen belangrijk zijn als ‘verdedigers’.

Als er meer nodig is, hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of ondersteuningscoördinator) en leerlingen. Eerst is er een gesprek met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf. We gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zo’n 5 tot 8 medeleerlingen,

waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.

We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.

2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert. Hoe dit wordt aangepakt vindt u ook terug in de bijlagen: *‘anti-pestprotocol’* en *‘stappenplan gesprekkencyclus anti-pest-protocol’*.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij ‘klassiek’ pesten. Wat je in het ‘echte leven’ niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico’s met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Zie ook in de bijlage: *‘anti-pestprotocol’*.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep, gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: ‘Zo doen we dat hier op school met sociale media!’

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als ‘teachable moments’, als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Dit doen wij alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

Schorsen en verwijdering

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA) is niet altijd mogelijk, of geeft geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de pestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. De gepeste leerling kan niet meewerken. Of de pester valt in herhaling en bereikt de grens van het toelaatbare in de school.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Zie bijlage: *‘protocol ongewenst gedrag’*.

Antipest coördinator en vertrouwenspersoon

Bij ons op school hebben we twee personen aangesteld als vertrouwenspersoon en anti pest coördinator. Dit zijn Judith Koeman en Petra Dekker. Hier kunnen ouders klachten neerleggen. Ook worden zij nauw betrokken bij pestgevallen.

Bijlagen

Bijlagen

Anti Pest Protocol

Er gelden drie uitgangspunten:

1. Wij gaan met respect met elkaar om.
2. Wij pesten niet.
3. Wij accepteren niet dat er gepest wordt.

Pesten op het IKC. Hoe gaan we hier mee om?

Pesten komt helaas op ieder IKC voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op ons IKC serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

Voorwaarden

1. Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de meelopers), leerkrachten en de ouders.
2. Binnen het IKC wordt geprobeerd pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, wordt het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar gemaakt, waarna met hen afspraken worden gemaakt.
3. Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk en *actief* stelling nemen. Ze signaleren dit d.m.v. observaties in de groep en op het plein, d.m.v. het leerlingvolgsysteem "Zien", "Welbie" en vragenlijsten die door leerlingen zelf worden ingevuld of uit gesprekken met kinderen en/of ouders. De leerkracht beslist of zij dit alleen met de betrokkenen bespreekt of met de hele groep. De leerkracht bespreekt dit volgens dit protocol. Dit protocol wordt ingezet wanneer er meerdere keren met betrokkenen is gesproken en er vervolgens weinig effect zichtbaar is en/of als het zich herhaaldelijk blijft voordoen.
4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, beschikt men binnen het IKC over een directe aanpak. (Zie verderop in dit protocol)
5. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van de ondersteuningscoördinator nodig. Zij kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
6. Pesten gebeurt ook buiten schooltijden. Wanneer het probleem zich op het IKC verder voortzet en de ontwikkeling van het kind belemmert, zijn we binnen het IKC genooddaakt het als pestprobleem te beschouwen en verder op te pakken binnen het IKC. We houden hierbij altijd de gedeelde verantwoordelijkheid met ouders.
7. Een pestprotocol alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Er moet ook preventief wat aan gedaan worden. Wij handelen en werken vanuit de methode De Vreedzame School.

Wat doen we om pesten te voorkomen?

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Een effectieve manier om pesten te stoppen of binnen de perken te houden is, het samen met de leerlingen maken van afspraken voor alle betrokkenen.

1. Aan het begin van elk schooljaar (in blok 1 van de Vreedzame School) wordt extra aandacht besteed aan de regels, afspraken en het anti-pest-protocol.
2. De afspraken worden door de leerlingen samen gemaakt in de eerste weken van het schooljaar. Zij gelden het hele jaar en worden eventueel opnieuw aan de orde gesteld.
3. Wij stellen met het programma van De Vreedzame School regelmatig een onderwerp in de les aan de orde. Elke week wordt er een les gegeven volgens het rooster. Als het nodig is wijken we af van het rooster en zetten de lessen anders in.

De Vreedzame School wil:

- een positieve omgang met elkaar,
- leerlingen leren om op een goede manier om te gaan met conflicten,
- leerlingen meer verantwoordelijk maken,
- leerlingen een stem geven,
- de klas en de school tot een democratische gemeenschap maken, waarin iedereen zich betrokken en verantwoordelijk voelt.

(Voor meer informatie: zie de methode De Vreedzame School)

4. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van conflicten, luisteren naar elkaar, gevoelens uiten en herkennen, elkaar helpen etc. komen aan de orde. Daarbij wordt gevarieerd in werkvormen zoals; rollenspelen, kringgesprekken, tweegesprekken.
5. Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten, ouders en leerlingen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen. Het is van essentieel belang voor het kind dat ouders en leerkrachten dezelfde stelling hierin aannemen.

Wat doen wij als we merken, dat er gepest wordt?

Handelingen van leerlingen

1. Als een leerling iets wordt aangedaan wat hij/zij niet wil, wordt er op een afgesproken manier gereageerd. De leerling probeert het conflict op te lossen d.m.v. het "praat-uit-blad". Als dit niet zelf lukt, dan helpt de leerkracht hierbij en zoekt samen met de leerlingen naar een goede oplossing.

2. Als kinderen merken dat er gepest wordt, spreken zij elkaar daarop aan en vertellen zij dit aan de leerkracht en/of hun ouders.

Handelingen van leerkrachten richting leerlingen en groep

1. De leerkracht bespreekt elk pest probleem met de betrokken leerlingen. Eerst met de gepeste leerling en daarna met de steungroep en daarin meegenomen het pestende kind. Zie stappenplan OPA-aanpak.
2. De leerkracht neemt na een pestprobleem dat breder is dan twee leerlingen duidelijk stelling tegen het gedrag van de pester, dat niet te tolereren is. Hij/zij activeert de groep om samen tot een oplossing te komen. Zie stappenplan OPA-aanpak. Hij/zij dreigt niet met maatregelen, maar straalt gedurende het hele proces het geloof uit dat de kinderen die erbij betrokken zijn zelf de problemen kunnen oplossen.
3. De leerkracht meldt een pestprobleem dat zich herhaalt of te lang voortduurt bij de ondersteuningscoördinator en brengt daarbij verslag uit van de gesprekken die met de kinderen en de groep zijn gevoerd. Indien nodig brengt de ondersteuningscoördinator advies uit.
4. Bij een pestprobleem kiest de leerkracht, in overleg met de ondersteuningscoördinator, een vorm van begeleiding voor de pestende leerling en voor de gepeste leerling. In overleg met betrokkenen kan contact worden opgenomen met externe deskundigen.
5. Bij een pestprobleem kan er een time-out worden gegeven aan de betrokken leerling. Als een leerling een time-out heeft gehad in een andere groep of bij de directie of teamondersteuner, wordt dit door leerkracht ook bij ouders gemeld. Zo nodig kan worden overgegaan naar het schorsen/verwijderingsprotocol.

Handelingen van leerkracht richting ouders

1. De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het gepeste kind.
2. De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het pestende kind.
3. In deze gesprekken worden de ouders op de hoogte gebracht van het probleem en probeert de leerkracht meer inzicht in de situatie te verkrijgen. Tijdens deze gesprekken wordt de ouderfolder uitgereikt. Deze gesprekken worden vastgelegd in het gespreksformulier.
4. In overleg met de ondersteuningscoördinator en/of management wordt besloten of de overige ouders door middel van een ouderavond worden geïnformeerd over de problemen t.a.v. het pedagogisch klimaat in de groep.
5. In een vervolgesprek met de ouders van de direct betrokken leerling wordt een plan van aanpak besproken.

Handelingen van ouders

In het geval pesten aan de orde is, verwacht de school van de ouders de volgende gedragslijnen.

Ouders van het gepeste kind

1. Als de ouders de indruk hebben dat hun kind gepest wordt, nemen zij het probleem serieus.
2. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en nemen stelling tegen het pesten.
3. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen en zijn/haar visie te horen.
4. Indien er sprake is van een ernstige “pest-situatie”, die zich op school afspeelt, nemen ouders nooit rechtstreeks negatief contact op met de betrokken kinderen en hun ouders. Zij wenden zich tot de groepsleerkracht. Bij kleine pestsituaties is onderling contact tussen ouders mogelijk mits dit positief gebeurt.
5. De ouders verlenen hun medewerking aan een door de leerkracht voorgesteld overleg. De afspraken worden vastgelegd in een gespreksformulier.

Ouders van het pestende kind

1. Als het ouders ter ore komt dat hun kind pest, nemen zij het probleem serieus.
2. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind, straffen het niet, maar nemen stelling tegen het pesten.
3. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen en zijn/haar bevindingen te horen.
4. De ouders werken mee aan het plan van aanpak dat door de leerkracht wordt voorgesteld. Ze werken samen een plan uit en voeren het samen uit.

Ouders van de meelopers

1. Als ouders van hun kind horen over pestgedrag in de klas, nemen zij het probleem serieus.
2. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en proberen inzicht te krijgen op de aard en de omvang van het probleem.
3. De ouders nemen stelling tegen het pesten.
4. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte te stellen.

Voor alle betrokken ouders geldt:

De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht. Als zij zich, om welke reden dan ook, niet willen wenden tot de groepsleerkracht, nemen zij contact op met de contactouder, ondersteuningscoördinator of het management.

Cyberpesten

Cyberpesten, digitaal pesten of digipesten is het pesten op het internet. Dat kan verschillende vormen aannemen. Het gaat om kwetsende of bedreigende teksten,

bijvoorbeeld via sociale media. Men kan ook beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op het internet of op sociale netwerksites plaatsen. Dan is er sprake van cyberstalking waarbij één of meerdere daders doelbewust een slachtoffer lastigvallen.

Kenmerken

- Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. De daders voelen zich veilig, ongenaakbaar en onherkenbaar, waardoor ze weinig terughoudend zijn.
- Cyberpesten wordt als ernstiger ervaren dan "gewoon" pesten, omdat dader en slachtoffer niet in direct contact met elkaar staan. Ook worden hierdoor grenzen verlegd. De dader voelt zich niet geremd, waardoor de kwetsende informatie zich verspreidt over meerdere personen.
- Niet alleen fysiek of sociaal dominante personen doen aan cyberpesten. Door zijn kennis over het internet voelt de dader zich vaak machtiger dan het slachtoffer en denkt dan "veilig achter de computer" zijn slag te mogen slaan.
- Het slachtoffer voelt zich onveiliger dan bij gewoon pesten, want hij is nergens vrij: niet op school en niet thuis.
- De impact van cyberpesten is groter dan bij gewoon pesten, want er zijn veel meer toeschouwers.
- Bij cyberpesten blijven de gegevens op het internet bestaan, zodat het slachtoffer er jaren nadien nog mee geconfronteerd kan worden.

Preventie

Ouders en leerkrachten spelen bij het tegengaan van cyberpesten een belangrijke rol. Door het kind te begeleiden bij het surfen op internet en er voor te zorgen dat zij/hij het meldt als er dingen gebeuren die niet goed zijn, is men goed op de hoogte. Ook voorlichting over hoe om te gaan met wachtwoorden, persoonlijke gegevens en het plaatsen van informatie is belangrijk. Bij de lessen van De Vreedzame School wordt hier in groep 8 op ingegaan. Wanneer er in de lagere groepen cyberpesten wordt gesignaleerd, zal de leerkracht aandacht besteden aan dit onderwerp.

Aanpak

De betrokkenen worden volgens het anti-pest-protocol aangepakt. Ook verwijzen we in het geval van cyberpesten naar het protocol sociale media, waarin staat, dat gebruikers fatsoennormen in acht moeten nemen. Als zij deze overschrijden dan worden maatregelen genomen zoals waarschuwen, schorsen en verwijderen.

Stappenplan gesprekkencyclus anti-pest-protocol

De Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA) voor de leerkracht

STAP 1:

Gesprek met het gepeste kind:

- Waar heb je last van? (Vraag dóór naar concreet gedrag)
- Wie zijn er betrokken?
- Is het plagen of pesten? (Verken samen of het veelvuldig plagen is of pestgedrag)
- Wanneer komt het voor?
- Wil je hulp?
- Wat zou jij zelf kunnen doen om het pesten te stoppen?
- Hoe vaak gebeurt het?
- Wat gebeurt er met jou (hoe voel je je, hoe reageer je)?
- Samen met het gepeste kind wordt de steungroep samengesteld. (5 – 8 leerlingen.
Gemengd jongens en meisjes waaronder de pester, meelopers, mogelijke helpers)

STAP 2:

Gesprek met de samengestelde steungroep (gepeste kind is niet aanwezig):

- Vertel wat je hebt gesignaleerd, wees hierbij zo concreet mogelijk (wat, wanneer, hoe vaak)
- Wat is het effect van het gedrag?
- De steungroep wordt uitgenodigd om de gepeste te helpen.
- De steungroep mag met ideeën en voorstellen komen. Dit alles met als doel om het pesten te stoppen.
- Geef aan dat pesten niet getolereerd wordt in de school.

STAP 3:

Gesprek met de gepeste:

Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

- Is er verandering zichtbaar?
- Wat heb je er zelf aan gedaan?
- Hoe voelt dat?

STAP 4:

Tweede gesprek met de steungroep:

Na een week is er ook een gesprek met de steungroep.

- Wat heeft ieder lid gedaan om het probleem op te lossen?
- Welke ideeën hebben jullie uitgewerkt? Wat werkte wel en wat werkte niet?

STAP 5: Bij herhaling van het pestgedrag.

Meld de situatie bij de ondersteuningscoördinator en overleg over de te volgen aanpak in de klas. Dat kan zijn:

- Handelingsplan
- Inzetten (externe) deskundige
- Time-out-procedure

Protocol ongewenst gedrag

Uitgangspunt

Wij proberen zoveel mogelijk te bevorderen, dat leerlingen gewenst gedrag ontwikkelen. Dat doen we door in een vroeg stadium ongewenst gedrag te benoemen en door het aanleren van vaardigheden die leiden tot gewenst gedrag. Wanneer een leerling ongewenst gedrag vertoont, analyseert de leerkracht welke vaardigheden een leerling niet beheerst, stelt een handelingsplan op en begeleidt de leerling. Indien nodig schakelt de leerkracht externe hulp in.

Het kan soms nodig zijn om een leerling korte tijd uit het groepsproces of de groep te zetten om het tot rust te laten komen. Dit zien wij als een normale pedagogische maatregel, die buiten de reikwijdte van dit protocol valt. Zie hiervoor *“stappenplan voor de leerkracht”*.

Wat verstaan we in dit protocol onder ongewenst gedrag?

- De leerling vertoont ernstig agressief gedrag, zoals onder meer slaan, bijten, schoppen, het kapot maken van eigendommen van een ander (leerling, leerkracht, school), onbeheersbare driftbuien, schelden, schuttingtaal, seksueel intimiderend gedrag. Daarbij zijn de veiligheid van andere leerlingen en de leerkracht in het geding en bestaat er gevaar voor het ernstig beschadigen van persoonlijke of schooleigendommen.
- De leerling negeert structureel de aanwijzingen van de leerkracht.
- De leerling is niet aanspreekbaar, of corrigeerbaar.
- Bij nabespreken blijkt onvoldoende inzicht in het eigen aandeel van de leerling in de situatie.
- Er is onvoldoende bereidheid bij de leerling om te komen tot afspraken over verandering.

Wanneer treedt dit protocol in werking?

Dit protocol geeft richting aan de acties die worden ondernomen in geval van ernstige, structurele ordeverstoringen. Het is echter niet mogelijk de grens tussen wat aanvaardbaar is en wat niet scherp te trekken. Hierover overlegt de leerkracht altijd met de ondersteuningscoördinator en het management. Elke situatie wordt apart beoordeeld, waarbij ook de leeftijd en de voorgeschiedenis van de leerling wordt betrokken.

Welke maatregelen worden genomen wanneer zich ongewenst gedrag voordoet?

Wanneer geconstateerd is, dat de leerling ongewenst gedrag vertoont in het kader van dit protocol, spreekt de leerkracht met de leerling en de ouders. Tenminste het volgende komt aan de orde:

- Beschrijving van het voorval en het gedrag van de leerling.
- Benoemen van de redenen waarom dit gedrag ongewenst is.
- Analyse van de achtergronden van het gedrag en de inhoud van het handelingsplan.
- Afspraken over acties van leerling, leerkracht en ouders, die moeten voorkomen dat dit gedrag zich nog eens voordoet.
- Gebeurt dit nogmaals, dan volgt er een time-out (plaats en duur worden afgesproken).
- De leerling dient bij de time-out naar de afgesproken plaats te gaan, zodra de leerkracht dit zegt, zodat de leerling rustig kan worden.
- In Parnassys (het digitaal leerlingdossier) wordt een aantekening gemaakt van het gedrag dat heeft plaatsgevonden
- In Parnassys wordt een contract opgesteld, met daarin de gemaakte afspraken (zowel voor ouder(s), leerling als leerkracht). Dit contract dient ondertekend te worden door ouders en leerkracht.
- De leerkracht informeert tevens de ondersteuningscoördinator en het management.

Wanneer het gedrag zich desondanks herhaalt, volgen ook aanvullende maatregelen:

- Time-out (zoals hieronder beschreven).
- Een aantekening in het leerlingdossier met een beschrijving van het voorval.
- Een vervolgesprek van de leerkracht en ondersteuningscoördinator met ouders en leerling.
- Het opstellen van een contract, met daarin de gemaakte afspraken, zowel voor ouder, leerling als leerkracht. Dit contract wordt ondertekend door ouders en leerkracht en - afhankelijk van de inhoud – door de leerling.
- Eventueel aanmelden bij het ondersteuningsteam vanuit het samenwerkingsverband De Westfriese Knoop.

Wat verstaan we onder een time-out?

- De time-out is bedoeld om de leerling voor een langere periode uit een stressvolle situatie te halen en tot rust te laten komen.
- Time-out houdt in, dat de leerling in een andere groep wordt gezet voor de rest van de ochtend of middag (dagdeel). Hierover maakt de leerkracht afspraken met de betreffende collega.
- Van een time-out wordt een aantekening gemaakt in het leerlingdossier met een beschrijving van het voorval. Ouders krijgen hierover bericht.
- Na 3 keer een time-out wordt in het nagesprek aangegeven, dat bij een herhaling (dus na de 4de time-out) er een officiële waarschuwing volgt.
- Wanneer een leerling ook in een andere klas niet tot gewenst gedrag te brengen is, rest er maar één optie: dat de ouders het kind ophalen.

Officiële waarschuwing

- Vindt plaats na de 4e time-out.
- Wordt uitgesproken in gesprek met ouders, leerling, leerkracht en management over voorgevallen situaties en gedrag van de leerling.
- Wordt uitgereikt in schriftelijke vorm door het management. Hierin staat opgenomen dat:
  - Bij volgend onacceptabel gedrag tot schorsing wordt overgegaan.
  - Na schorsing kan de school besluit nemen tot verwijdering.

Wat verwachten we van ouders?

Zichtbare betrokkenheid van ouders is voorwaarde voor een effectieve aanpak van ongewenst gedrag. Daarom verwachten we van ouders dat zij:

- ingaan op de uitnodiging voor een gesprek over het gedragsprobleem.
- actief meedenken en meewerken bij het zoeken naar oplossingen.
- zich houden aan gemaakte afspraken.
- de gespreksverslagen voor akkoord ondertekenen.
- meewerken aan de eventuele aanmelding bij het ondersteuningsteam van het samenwerkingsverband De Westfriese Knoop.
- de adviezen van het zorgteam opvolgen.
- inzage geven in onderzoeksverslagen.

Weigering tot ondertekening

Indien ouders na twee gesprekken niet overgaan tot ondertekening van het contract, kan de school het besluit nemen tot verwijdering. Wanneer ouders niet meewerken, wordt een melding bij “Veilig Thuis” overwogen op grond van het argument, dat zij hun verantwoordelijkheid in de opvoeding niet nemen. Wanneer de school handelingsverlegenheid ervaart, kan een anoniem advies bij Veilig Thuis worden aangevraagd.

Wanneer als gevolg van ongewenst gedrag de veiligheid van de leerling, de andere leerlingen of de leerkrachten niet kan worden gegarandeerd, kan school overgaan tot verwijdering. Voorafgaand daaraan is schorsing mogelijk.

Van elk officieel gesprek wordt een verslag gemaakt, dat wordt opgenomen in het leerlingdossier. Dat gebeurt ook met alle andere aantekeningen en stukken die in het kader van dit protocol worden opgemaakt.

Klachtenprocedure

Indien ouders, de leerling, de leerkracht of het management het oneens is met gemaakte afspraken, gang van zaken en dergelijke hebben zij allen het recht om de klachtencommissie in te schakelen. De gegevens hiervan staan vermeld in de schoolgids.

Stappenplan voor de leerkracht bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen *(hoort bij: Protocol ongewenst gedrag)*

De 1-2-3-regeling:

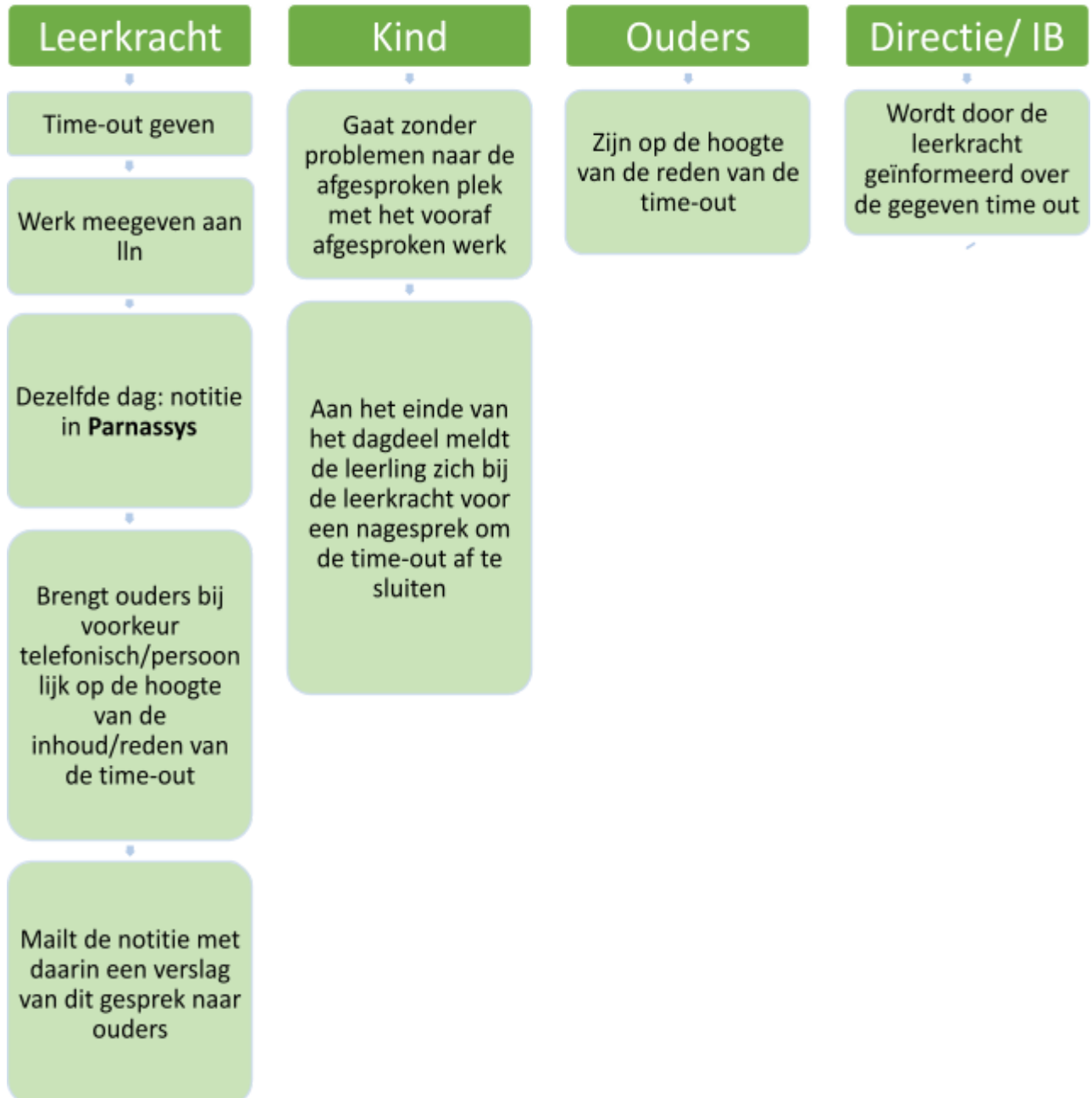

Als bovenstaande **niet werkt** wordt het protocol grensoverschrijdend gedrag ingezet, in overleg met de ondersteuningscoördinator, of bij afwezigheid van de ondersteuningscoördinator, de schoolleider. De leerkracht krijgt de bevoegdheid om een officiële time-out te geven. De leerkracht regelt een opvangplek en zorgt voor lesmateriaal. Dan volgt er een gesprek met de ouder(s), de leerling, de leerkracht en de ondersteuningscoördinator. In dit gesprek wordt het volgende besproken:

- Dit is er vooraf gebeurd (handelingsplan, beloningssysteem, bepaalde aanpak)
- Benoemen van het ongewenste gedrag (aan de hand van voorbeelden en situaties)
- Vaststellen: we gaan voor deze leerling het protocol inzetten. Toelichten protocol.
- Afspraken: dit gaan we (leerkracht, leerling, ouders) doen om het gedrag te verbeteren en een time-out te voorkomen.
- Hoe ziet het er uit als er sprake is van een time-out?
- Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt, ouders tekenen deze voor gezien.

- Het team wordt op de hoogte gebracht van het feit dat een leerling het protocol gaat volgen.

Time out 1

Time-out 2: Zelfde procedure

Time-out 3: Zelfde procedure +

MT nodigt alle
betrokkenen uit
voor een gesprek.

Time-out 4: Zelfde procedure +

MT geeft officiële
waarschuwing en
brengt bestuur op
de hoogte.